ĢENERĀLADVOKĀTA ANTONIO TICANO [*ANTONIO TIZZANO*] SECINĀJUMI,

sniegti 2006. gada 30. martā [1]

1. Ar 2004. gada 30. marta rīkojumu par prejudiciāla jautājuma uzdošanu *Högsta domstolen* (Zviedrijas Augstākā tiesa) EKL 234. panta kārtībā iesniedza Tiesai četrus prejudiciālus jautājumus par valsts noteikumu, kas aizliedz fiziskām personām importēt preces, kas šajā valstī ir pakļautas mazumtirdzniecības monopolam, saderību ar EK līgumu.

I — Atbilstošās tiesību normas

A — *Kopienu tiesības*

3. EKL 31. pantā noteikts:

"1. Dalībvalstis pielāgo komerciālus valsts monopolus tā, lai attiecībā uz preču sagādes un tirdzniecības nosacījumiem nepastāvētu nekāda dalībvalstu pilsoņu diskriminācija.

[..]"

2. Iesniedzējtiesa it īpaši jautā, vai šāda veida aizliegums ir jāpārbauda EKL 31. panta par valsts komerciālo monopolu pielāgošanu izpratnē vai arī EKL 28. panta, ar ko aizliedz importa kvantitatīvos ierobežojumus vai citus pasākumus ar līdzvērtīgu iedarbību, izpratnē un vai tas ir saderīgs ar piemērojamo tiesību normu.

B — *Valsts tiesības*

Zviedrijas Likums par alkoholu

4. Lai ierobežotu alkoholisko dzērienu lietošanu un samazinātu alkohola lietošanas

1 — Oriģinālvaloda — itāļu.

kaitīgo ietekmi uz cilvēku veselību Zviedrija 1994. gada 16. decembrī pieņēma likumu Nr. 1738 Par alkoholu (*alkohollag*, turpmāk tekstā — "Likums par alkoholu").

5. Šajā likumā noteikti visi šādu dzērienu ražošanas un tirdzniecības aspekti, it īpaši to ražošana, imports, mazumtirdzniecība, izbraukuma tirdzniecība un publiska reklāma.

Alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecība

6. Ar alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecību ir tiesīgs nodarboties tikai viens uzņēmums (*Systembolaget Aktiebolag*, turpmāk tekstā — "*Systembolaget*"), ko pilnībā kontrolē valsts.

7. *Systembolaget* sastāvā ietilpst 411 "veikali", kas atrodas visā Zviedrijā. Lauku rajonos uzņēmumam vēl ir aptuveni 560 "tirdzniecības vietas" (pārtikas veikali, avīžu vai tabakas izstrādājumu kioski, degvielas uzpildes stacijas u.c.), 56 autobusu līnijas un 45 lauku pasta līnijas, kur var pasūtīt un saņemt vēlamos alkoholiskos dzērienus.

8. Tikai ar šī tirdzniecības tīkla starpniecību personas no 20 gadu vecuma var iegādāties izvēlētos dažādu sortimentu ("pamata", "gadījuma" un "izmēģinājuma" sortimenta) alkoholiskos dzērienus. Sortimentā neiekļautās preces var saņemt, veicot īpašu pasūtījumu. Ja tās ir citās dalībvalstīs ražotas preces, *Systembolaget* tās jāieved pēc klienta pieprasījuma un uz viņa rēķina. *Systembolaget* var atteikties pieņemt klientu īpašo pasūtījumu un izpildīt importa pieprasījumu "nopietnu iemeslu" dēļ (5. nodaļas 5. pants).

9. No lietas materiāliem izriet, ka 2005. gada 1. janvārī ir stājies spēkā likums, kas atceļ *Systembolaget* piešķirtās tiesības atteikties importēt klientu pasūtītos alkoholiskos dzērienus "nopietnu iemeslu" dēļ.

Alkoholisko dzērienu imports

10. *Systembolaget* nav tiesību ievest Zviedrijā alkoholiskos dzērienus, izņemot gadījumus, kad to importu pieprasa klients. Proti, Zviedrijas tiesību normās šādas tiesības paredzētas atbilstošu licenču īpašniekiem.

11. Principā arī fiziskām personām nav tiesību ievest Zviedrijā alkoholiskos dzērienus. Proti, saskaņā ar 4. nodaļas 2. panta otro teikumu personas no 20 gadu vecuma drīkst ievest Zviedrijā tikai ceļojuma laikā personīgām vajadzībām vai ģimenes vajadzībām vai kā dāvanu piederīgajiem pirktus alkoholiskos dzērienus.

II — Fakti un process

12. Pamata prāva balstās uz Klāsa Rozengrēna [*Klas Rosengren*] un citu fizisko personu (turpmāk tekstā kopā — "prasītāji") iesniegto apelācijas sūdzību par lēmumu, ar kuru tika konfiscētas dažas vīna kastes no Spānijas.

13. Saskaņā ar iesniedzējtiesas rīkojumu prasītāji daļēji pa pastu, daļēji tieši no ražotāja Spānijā pasūtīja tur ražotu vīnu, kas tika reklamēts kādā Dānijas interneta mājas lapā.

14. Vīnu, par kuru samaksāja, izmantojot divus Zviedrijas pasta žiro kontus, Zviedrijā ieveda privāts transporta pārvadājumu uzņēmums, pie kura vērsās prasītāji, nedeklarējot to muitā. Tādēļ Gēteborgā [*Göteborg*] vīnu konfiscēja.

15. Prasītāji apstrīdēja rīkojumu par konfiskāciju, ceļot prasību *Göteborgs tingsrätt* (Gēteborgas Pirmās instances tiesa), tomēr tā atstāja rīkojumu par konfiskāciju spēkā, jo uzskatīja, ka vīns ir importēts, pārkāpjot Likumā par alkoholu fiziskām personām noteikto importa aizliegumu Zviedrijā.

16. Prasītāji pēc tam, kad *Hovrätten för Västra Sverige* (Rietumzviedrijas Apelācijas tiesa) noraidīja viņu apelācijas sūdzību, šo lēmumu pārsūdzēja *Högsta domstolen* (Augstākā tiesa). Augstākā tiesa šaubās par Likuma par alkoholu 4. nodaļas 2. pantā noteiktā aizlieguma saderību ar EKL 28. un 31. pantu, tādēļ tā nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai var pieņemt, ka importa, ko veic fiziskas personas, aizliegums ir daļa no tā, kā funkcionē mazumtirdzniecības monopols, un tādējādi nav pretrunā ar EKL 28. pantu, un tas ir izvērtējams tikai atbilstoši EKL 31. pantam?

2) Vai — ja uz pirmo jautājumu atbilde ir apstiprinoša — šādā gadījumā importa aizliegums ir saderīgs ar EKL 31. pantā paredzētajiem nosacījumiem par komerciālajiem valsts monopoliem?

3) Vai — gadījumā, ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzoša — EKL 28. pants ir interpretējams tādējādi, ka tas, neskatoties uz *Systembolaget* pienākumu uz pieprasījuma pamata pircējam piegādāt noliktavā neesošus alkoholiskos dzērienus, principā nepieļauj minēto importa aizliegumu?

4) Vai — gadījumā, ja atbilde uz trešo jautājumu ir apstiprinoša — šāds importa aizliegums ir atzīstams par pamatotu un samērīgu attiecībā uz cilvēka veselības un dzīvības aizsardzību?"

17. Prasītāji, Zviedrijas, Somijas un Norvēģijas valdības, EBTA Uzraudzības iestāde un Komisija iesniedza Tiesai rakstveida apsvērumus.

18. 2005. gada 30. novembrī Tiesā notika tiesas sēde, kuras laikā prasītāji, Zviedrijas un Norvēģijas valdības, EBTA Uzraudzības iestāde un Komisija sniedza mutvārdu apsvērumus.

III — Juridiskā analīze

Sākotnējas piezīmes — spriedums lietā "Franzén"

19. Kā jau iepriekš minēts, valsts tiesa iesniedza Tiesai četrus prejudiciālus jautājumus. Tā jautā, vai aizliegums fiziskām personām importēt alkoholiskos dzērienus, kāds tas ir noteikts Zviedrijas Likumā par alkoholu, ir jāpārbauda EKL 31. panta par valsts komerciālo monopolu pielāgošanu izpratnē vai arī EKL 28. panta, ar ko aizliedz importa kvantitatīvos ierobežojumus vai citus pasākumus ar līdzvērtīgu iedarbību, izpratnē (pirmais prejudiciālais jautājums) un vai šis aizliegums ir saderīgs ar pirmo minēto tiesību normu (otrais prejudiciālais jautājums) vai, pakārtoti, ar pēdējo minēto tiesību normu (trešais un ceturtais prejudiciālais jautājums).

20. Visi lietas dalībnieki, iesniedzot savus rakstiskos apsvērumus par iepriekš minētajiem jautājumiem, plaši atsaucas uz spriedumu lietā *Franzén*, kurā Tiesa no dažādiem aspektiem ir izvērtējusi Zviedrijas Likumu par alkoholu, kas atkal tiek apspriests izskatāmajā lietā [2].

21. Atbilstoši Zviedrijas un Norvēģijas valdību sniegtajiem argumentiem šis spriedums

2 — 1997. gada 23. oktobra spriedums lietā C-189/95 *Franzén* (*Recueil*, I-5909. lpp.).

tieši sniedz konkrētu atbildi uz Zviedrijas tiesas uzdoto jautājumu. Proti, Tiesa attiecīgajā spriedumā jau precizēja, ka attiecīgais aizliegums ir jāpārbauda EKL 31. panta izpratnē un ka tas ir saderīgs ar šo noteikumu. Tādēļ izskatāmajā lietā šo risinājumu var tikai apstiprināt.

22. Pirms es turpinu izvērtējumu, uzskatu par vajadzīgu pārbaudīt, vai Tiesa faktiski jau ir atbildējusi uz izvirzītajiem jautājumiem.

23. Spriedumā lietā *Franzén* Tiesa galvenokārt izskata problēmu, kas skar EKL 31. panta darbības jomas nodalīšanu no EKL 28. panta darbības jomas.

24. Šajā sakarā Tiesa min principiālu nošķiršanu pamatojošu faktoru: "noteikumi par [Zviedrijas] monopola pastāvēšanu un darbību" jāizvērtē, ņemot vērā EKL 31. pantu, savukārt "citu valsts tiesību aktu ietekme [..], ko iespējams nošķirt no monopola darbības", ir jāizvērtē, ņemot vērā EKL 28. pantu (35. un 36. punkts).

25. Sākot izvērtēt pirmo normu grupu, Tiesa vispirms norāda uz EKL 31. panta mērķi un saturu:

— šī noteikuma mērķis ir "apvienot iespēju dalībvalstīm saglabāt noteiktus komerciālus monopolus kā sabiedrisko interešu ievērošanas instrumentus, ievērojot brīvības veikt uzņēmējdarbību un kopējā tirgus prasības" un tādējādi "atcelt šķēršļus preču brīvai apritei, izņemot tās sekas, ko tirdzniecībai rada attiecīgo monopolu pastāvēšana" (39. punkts);

— tomēr tas neprasa "pilnībā likvidēt valsts komerciālus monopolus", bet gan gluži pretēji — tas prasa "pielāgot monopola pastāvēšanu un darbību tā, lai novērstu dalībvalstu iedzīvotāju jebkāda veida diskrimināciju preču sagādes un tirdzniecības jomā un lai tādējādi nodrošinātu, ka no citām dalībvalstīm ievesto preču tirdzniecība ne juridiski, ne faktiski nebūtu vairāk apgrūtināta salīdzinājumā ar valstī ražoto preču tirdzniecību un netiktu izkropļota dalībvalstu saimnieciskās darbības savstarpējā konkurence" (38. un 40. punkts).

26. Ņemot to vērā, Tiesa atzina, ka, "paredzot aizsargāt sabiedrības veselību pret alkohola kaitīgo ietekmi, tāds alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecības valsts monopols kā tas, ko uzticēts īstenot [*Systembolaget*], atbilst sabiedrisko interešu aizsardzības mērķim" (41. punkts).

27. Tādēļ tā pārbaudīja Zviedrijas Likuma par alkoholu noteikumus, kas attiecās uz *Systembolaget* "izvēles kritērijiem" (tai skaitā pienākumu "pēc klienta pieprasījuma un uz viņa rēķina" importēt jebkurus alkoholiskos dzērienus, kas nav iekļauti piedāvātajā sortimentā; 5. nodaļas 5. pants), uzņēmuma "izplatīšanas tīklu" un tā īstenoto "alkoholisko dzērienu reklāmas sistēmu", jo tie nosaka monopola pastāvēšanu un darbību. Tiesa uzskatīja, ka attiecīgie noteikumi nav diskriminējoši, kā arī nenostāda salīdzinoši nelabvēlīgākā stāvoklī no citām dalībvalstīm importētās preces, un tādēļ tie ir saderīgi ar EKL 31. pantu (43.–66. punkts).

28. Turpretī "citu valsts tiesību aktu, ko iespējams nošķirt no monopola darbības" kontekstā Tiesa Zviedrijas noteikumus, kas tiesības importēt alkoholiskos dzērienus paredz tikai ražošanas un vairumtirdzniecības licenču īpašniekiem, izvērtēja, ņemot vērā EKL 28. pantu. Šajā sakarā Tiesa atzina, ka attiecīgie noteikumi ierobežo importu, jo tie nosaka papildu izmaksas dzērieniem no citām dalībvalstīm ("piemēram, maksu par starpniecības pakalpojumiem vai izmaksas, kas saistītas ar nodevu un nodokļu par atļaujas izsniegšanu amortizāciju vai ar prasību nodrošināt dzērienu uzglabāšanu Zviedrijā"); šo ierobežojumu gan pamato EKL 30. pantā noteiktā prasība aizsargāt sabiedrības veselību pret alkohola kaitīgo ietekmi, tomēr tas ir nesamērīgs salīdzinājumā ar šo prasību (67.–77. punkts).

29. Tomēr uzskatu, ka EBTA Uzraudzības iestāde pamatoti norāda, ka spriedums lietā *Franzén* — neskatoties uz to, ka tas nosaka pamatkritērijus atbilstīgai EKL 31. panta piemērošanai attiecībā uz piegāžu monopoliem, un neskatoties uz to, ka tas no dažādiem aspektiem izvērtē Zviedrijas Likumu par alkoholu — nesniedz konkrētu atbildi uz izskatāmajā lietā izvirzītajiem jautājumiem. Jo šīs lietas uzmanības centrā ir likuma noteikums (aizliegums fiziskām personām importēt alkoholiskos dzērienus), kas gan ir saistīts ar iepriekš iztirzātiem noteikumiem, tomēr atšķiras no tiem.

30. Tādēļ jāsecina, ka šis aizliegums un tā saderība ar EKL 28. un 31. pantu ir no jauna un atsevišķi jāizvērtē, ņemot vērā spriedumā lietā *Franzén* noteiktos principus, un turpmākā gaitā es to arī darīšu.

Par pirmo jautājumu

31. Kā jau iepriekš minēts, iesniedzējtiesa jautā, vai attiecīgais aizliegums ir jāizvērtē, ņemot vērā EKL 28. pantu vai arī ņemot vērā EKL 31. pantu.

32. Līdzīgi kā visi lietas dalībnieki uzskatu, ka, lai atbildētu uz šo jautājumu, par pamatu

ir jāņem spriedumā lietā *Franzén* noteiktais kritērijs. Proti, kā jau iepriekš minēts, Tiesa šajā spriedumā "saskaņā ar [pastāvošo] judikatūru" [3] precizēja, ka "noteikumi par monopola pastāvēšanu un darbību jāizvērtē, ievērojot [EKL 31. pantu], kas ir īpaši piemērojams komerciāla valsts monopola ekskluzīvo tiesību izmantošanai", savukārt "citu valsts tiesību aktu ietekme uz Kopienas iekšējo tirdzniecību, ko iespējams nošķirt no monopola darbības, lai arī tie to ietekmē, ir jāizvērtē, ņemot vērā [EKL 28. pantu]" [4].

33. Tomēr, kā rāda pretējie secinājumi, ko lietas dalībnieki izdarījuši no iepriekš minētās informācijas, pamatojot savu nostāju, nebūt nav viegli pārnest šo informāciju uz attiecīgo noteikumu, lai uz to attiecinātu EKL 28. pantu vai EKL 31. pantu.

34. Proti, no vienas puses, prasītāji, EBTA Uzraudzības iestāde un Komisija uzskata, ka aizliegums fiziskām personām importēt alkoholiskos dzērienus ir jāizvērtē, ņemot vērā EKL 28. pantu. No otras puses, Zviedrijas, Somijas un Norvēģijas valdības pārstāv pretēju viedokli.

35. Prasītāji un EBTA Uzraudzības iestāde, līdzīgi kā Komisija, uzskata, ka EKL 31. pants "ir valsts komerciālajiem monopoliem raksturīgs noteikums" [5], kas ierobežo EKL 28. pantā noteikto vispārīgo aizliegumu. Tādēļ šis noteikums nav plaši interpretējams.

36. Šajā sakarā EBTA Uzraudzības iestāde pilnīgi atbilstoši norāda uz dažiem spriedumiem saistībā ar piegāžu monopoliem (kas ir minēti arī spriedumā lietā *Franzén*), kuros Tiesa atzīst, ka 31. pantam "nav nozīmes attiecībā uz valsts noteikumiem, kas neattiecas uz tā īpašās funkcijas īstenošanu ar monopolu — proti, tā ekskluzīvajām tiesībām [..]" [6]. Tātad no šīs judikatūras varētu atvasināt — kā to izdarīja prasītāji, EBTA Uzraudzības iestāde un Komisija —, ka *Systembolaget* ekskluzīvās tiesības attiecas tikai uz alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecību, bet ne importu. Šādā gadījumā no iepriekš minētā būtu jāsecina, ka noteikumu

3 — Šajā sakarā spriedums lietā *Franzén* atsaucas uz 1976. gada 17. februāra spriedumu lietā 91/75 *Miritz* (*Recueil*, 217. lpp., 5. punkts), 1979. gada 20. februāra spriedumu lietā 120/78 *Rewe-Zentral*, dēvētu par "Cassis de Dijon" (*Recueil*, 649. lpp., 7. punkts) un 1979. gada 13. marta spriedumu lietā 91/78 *Hansen* (*Recueil*, 935. lpp., 9. un 10. punkts).

4 — Sprieduma lietā *Franzén* 35. un 36. punkts.

5 — Skat. iepriekš minētā sprieduma lietā *Cassis de Dijon* 7. punktu.

6 — Skat. iepriekš minētā sprieduma lietā *Cassis de Dijon* 7. punktu un iepriekš minētā sprieduma lietā *Hansen* 8. punktu.

par alkoholisko dzērienu importu, kas izskatāmajā lietā nosaka apstrīdēto aizliegumu, drīkst izvērtēt, ņemot vērā nevis EKL 31. pantu, bet gan tikai vispārīgos EKL 28. pantā iekļautos nosacījumus.

37. Tomēr arī pretējā interpretācija ir ne mazāk pārliecinoša. Uzskatu, ka tā ir vēl labāka, un tieši to iemeslu dēļ, kurus es turpmākā gaitā centīšos raksturot.

38. Pirms sprieduma lietā *Franzén* bija spriedumi, kas, lai īstenotu strīdīgo nošķiršanu, uzsvaru lika ne tik daudz uz monopola ekskluzīvo tiesību darbības jomu kā uz tā īpašo funkciju. No šiem spriedumiem izriet, ka EKL 31. pants neattiecas uz valsts noteikumiem par monopola *ekskluzīvajām tiesībām*, bet gan uz valsts noteikumiem, kas ir "pēc būtības saistīti ar *īpašas funkcijas* īstenošanu", kas ir piešķirta attiecīgajam monopolam [7].

7 — Skat. 1979. gada 13. marta spriedumu lietā 86/78 *Peureux* (*Recueil*, 897. lpp., 35. punkts). Šādā nozīmē var interpretēt arī iepriekš minētā sprieduma lietā *Míritz* 8. punktu un EBTA Uzraudzības iestādes minēto spriedumu lietā *Cassis de Dijon*: nozīme ir nevis ekskluzīvajām tiesībām pašām par sevi, bet gan monopola funkcijai, kas tiek piešķirta, ņemot vērā ekskluzīvās tiesības.

39. Citiem vārdiem sakot — šķiet, ka šajos spriedumos valda pareizs uzskats, ka monopols pastāv un darbojas, lai īstenotu noteiktu funkciju. Tādēļ noteikumi par tā pastāvēšanu un darbību ir jānosaka, ņemot vērā šo funkciju.

40. Pareizi aplūkojot, arī uz spriedumu lietā *Franzén* var attiecināt šo otro viedokli. Proti, šis spriedums noteikumus par Zviedrijas monopola pastāvēšanu un darbību, ieskaitot noteikumus, kas nav saistīti ar monopola ekskluzīvajām tiesībām, izvērtēja, pamatojoties uz EKL 31. pantu.

41. Līdzās noteikumiem par *Systembolaget* izplatīšanas tīklu un šī uzņēmuma īstenoto reklāmas darbu EKL 31. panta izpratnē it īpaši tiek izvērtētas visas normas, kas attiecas uz preču izvēles sistēmu, ieskaitot tās normas, kas monopolam uztic pienākumu pēc klienta pieprasījuma *importēt* piedāvātajā sortimentā neiekļautos alkoholiskos dzērienus (5. nodaļas 5. pants) [8]. Tātad, neskatoties uz to, ka noteikums ir par alkoholisko dzērienu importu, nevis to mazumtirdzniecību, Tiesa atzina to par piederīgu monopola darbības jomai.

8 — Skat. sprieduma lietā *Franzén* 49. punktu.

42. Uzskatu, tas ir noticis tādēļ, ka pēc Tiesas domām uzdevums importēt pasūtītos alkoholiskos dzērienus pēc savas būtības ir saistīts ar īpašas funkcijas īstenošanu, ko valsts tiesību normas ir piešķirušas *Systembolaget* un kas atbilstoši Zviedrijas un Norvēģijas valdību apsvērumiem nozīmē funkciju, kuru veido ne tikai alkoholisko dzērienu pārdošana Zviedrijas tirgū, bet arī ar kuru rada vienīgo un uzraudzīto pieeju alkoholisko dzērienu iegādei.

43. Ja tas tā ir, tad arī noteikums par aizliegumu fiziskām personām importēt alkoholiskos dzērienus, kas ir izskatāmās lietas uzmanības centrā, ir jāuzskata par Zviedrijas monopola darbības noteikumu un tādēļ ir jāizvērtē, ņemot vērā EKL 31. pantu.

44. Proti, arī šim aizliegumam jānodrošina, lai fiziskām personām, kas Zviedrijā vēlas iegādāties alkoholiskos dzērienus, tie būtu pieejami tikai ar *Systembolaget* veikalu un tirdzniecības vietu starpniecību. Fiziskās personas, ja tās grib iegādāties un importēt alkoholiskos dzērienus no citām dalībvalstīm, atbilstoši šim aizliegumam nevar to darīt tieši, bet gan tām jādodas uz iepriekš minētajiem veikaliem un tirdzniecības vietām un jāizvēlas preces no piedāvātā sortimenta vai arī jāveic pasūtījums par sortimentā neiekļauto preču importu.

45. Norvēģijas valdība šajā sakarā apgalvo, ka no šāda viedokļa noteikums par *Systembolaget* īstenoto alkoholisko dzērienu importu (attiecībā uz ko Tiesa jau atzina, ka tas pieder pie monopola darbības jomas) un noteikums par alkoholisko dzērienu importa, ko veic fiziskas personas personīgām vajadzībām, aizliegumu (kas ir izskatāmās lietas uzmanības centrā) viens otru papildina un tie nav nodalāmi — tiem abiem ir jānovirza Zviedrijas patērētāju pieprasījums pēc alkoholiskajiem dzērieniem uz *Systembolaget* kontrolēto mazumtirdzniecības tīklu.

46. No šāda viedokļa iebildumam, ko min EBTA Uzraudzības iestāde un Komisija, ka kādā citā dalībvalstī (Somijā) alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecības monopols pastāv un darbojas arī bez iepriekš minētā aizlieguma, nav nozīmes.

47. Jo mans uzskats ir tāds, ka nav jāpārbauda, vai monopols ir spējīgs darboties bez attiecīgā aizlieguma. Tāpat arī, pamatojoties uz citas dalībvalsts noteikumiem, nav jānosaka, vai uzdevumu, ko dalībvalsts uzdod pildīt tās izveidotajam monopolam, var veikt ar mazāk ierobežojošiem noteikumiem. Turpretī ir jāizvērtē, vai aizliegums ir saistīts ar īpašo uzdevumu, ko valsts likumdevējs ir uzdevis savam monopolam. Kā jau iepriekš tika minēts, izskatāmajā lietā pastāv šī

raksturīgā sakarība; tādēļ ir jāpiemēro EKL 31. pants.

48. Tādēļ es secinu, ka aizliegums fiziskām personām importēt alkoholiskos dzērienus, kā tas noteikts Zviedrijas Likumā par alkoholu, ar likumu izveidotajā īpašajā sistēmā ir jāuzskata par normu, kas regulē šo preču mazumtirdzniecības darbību; kā tāda tā ir jāizvērtē, ņemot vērā EKL 31. pantu.

Par otro jautājumu

49. Uzdodot otro prejudiciālo jautājumu, valsts tiesa vēlas uzzināt, vai izklāstītais aizliegums fiziskām personām importēt alkoholiskos dzērienus ir saderīgs ar EKL 31. pantu.

50. Šajā sakarā vēlos atgādināt, ka EKL 31. panta 1. punkts nepieprasa "pilnībā atcelt komerciālus valsts monopolus", bet gan paredz to pielāgošanu tā, lai "attiecībā uz preču sagādes un tirdzniecības nosacījumiem nepastāvētu nekāda dalībvalstu pilsoņu diskriminācija" [9]. It īpaši "attiecībā uz tirdzniecības monopoliem" Tiesa ir nospriedusi, ka "nav pieļaujami monopoli, kas ir veidoti tādā veidā, ka citu dalībvalstu precēm tiek radītas juridiskas vai faktiskas grūtības, salīdzinot ar attiecīgajā valstī ražotajām precēm" [10]. Tiesa vēl ir arī precizējusi, ka tirdzniecības monopols ir pretrunā Līgumam ne tikai gadījumā, ja tas citu dalībvalstu precēm rada faktiskas grūtības, bet arī tad, ja tas potenciāli "ir piemērots, lai radītu [tām] šādas grūtības" [11].

51. Tādēļ izskatāmajā lietā, kas attiecas uz tirdzniecības monopolu, ir jāizvērtē, vai aizliegums fiziskām personām importēt alkoholiskos dzērienus, kā tas noteikts Zviedrijas Likumā par alkoholu, rada juridiskas vai faktiskas grūtības citās dalībvalstīs ražotajiem alkoholiskajiem dzērieniem vai arī ir tikai piemērots, lai radītu šādas grūtības [12].

9 — Skat. iepriekš minētā sprieduma lietā *Franzén* 38. punktu. Skat. arī 1976. gada 3. februāra spriedumu lietā 59/75 *Manghera* u.c. (*Recueil*, 91. lpp., 4. un 5. punkts), iepriekš minētā sprieduma lietā *Hansen* 8. punktu, 1983. gada 7. jūnija spriedumu lietā 78/82 Komisija/Itālija (*Recueil*, 1955. lpp., 11. punkts), 1995. gada 14. decembra spriedumu lietā C-387/93 *Banchero* (*Recueil*, I-4663. lpp., 27. punkts) un 2005. gada 31. maija spriedumu lietā C-438/02 *Hanner* (Krājums, I-4551. lpp., 34. punkts).

10 — Iepriekš minētā sprieduma lietā *Franzén* 40. punkts un iepriekš minētā sprieduma lietā *Hanner* 36. punkts.

11 — Iepriekš minētā sprieduma lietā *Hanner* 38. punkts.

12 — Atgādinu, ka Tiesa importa monopolu gadījumā lemj savādāk un stingrāk. Proti, šādā gadījumā, pēc Tiesas domām, ir jāizvērtē, vai valsts noteikums "spēj tieši ietekmēt vienīgi citu dalībvalstu uzņēmumu vai tirgotāju veiktās tirdzniecības noteikumus" (skat. iepriekš minētā sprieduma lietā *Manghera* u.c. 12. punktu, 1990. gada 13. decembra spriedumu lietā C-347/88 Komisija/Grieķija, *Recueil*, I-4747. lpp., 44. punkts, un 1997. gada 23. oktobra spriedumu lietā C-158/94 Komisija/Itālija, *Recueil*, I-5789. lpp., 23. punkts).

52. Komisija negatīvo faktoru saskata apstāklī, ka attiecīgais aizliegums neļauj Zviedrijas patērētājiem vērsties tieši pie citu dalībvalstu ražotājiem, lai attiecīgajā dalībvalstī saņemtu vēlamo preci.

53. Uzskatu, ka tam var piekrist tikai daļēji.

54. Kā jau iepriekš minēts (skat. 44. punktu), importa aizliegums nozīmē, ka Zviedrijā personas, kas ir sasniegušas divdesmit gadu vecumu un vēlas iegādāties alkoholiskos dzērienus no citām dalībvalstīm, to var izdarīt tikai ar *Systembolaget* veikalu un tirdzniecības vietu starpniecību. *Systembolaget* "pēc klienta pieprasījuma un uz viņa rēķina" importē piedāvātajā sortimentā neiekļautos alkoholiskos dzērienus, "ja vien nav nopietnu iemeslu, kas nepieļauj šādu importu" (5. nodaļas 5. pants).

55. Uzskatu, ka alkohola importa personīgām vajadzībām aizliegums šīs tiesību normas kontekstā kā tāds nerada nelabvēlīgākus apstākļus citu dalībvalstu izcelsmes precēm. Gluži pretēji, tās tiek nostādītas pilnīgi vienlīdzīgā situācijā ar valsts precēm. Proti, fiziskas personas gan vienas, gan otras preces var iegādāties tikai *Systembolaget* veikalos un tirdzniecības vietās. Ja alkoholiskie dzērieni nav ietverti *Systembolaget* sortimentā, gan vienas, gan otras preces ir jāpasūta ar šīs sabiedrības starpniecību.

56. Tomēr, ja tiesību normu aplūko kopumā, kļūst skaidrs, ka attiecīgais aizliegums īstenībā vismaz potenciāli spēj radīt nelabvēlīgākus apstākļus citu dalībvalstu izcelsmes alkoholiskajiem dzērieniem.

57. Gribu paskaidrot šo domu. Ja fiziskā persona pasūta valsts izcelsmes vai citas dalībvalsts izcelsmes ražojumu, kas nav iekļauts sortimentā, *Systembolaget* apmierina klienta pieprasījumu, noorganizējot šī ražojuma saņemšanu citā veidā, "ja vien nav nopietnu iemeslu, kas to nepieļauj" (Likuma par alkoholu 5. nodaļas 5. pants). Katrā ziņā, kā norāda EBTA Uzraudzības iestāde, Zviedrijas tiesības piešķir *Systembolaget* neierobežotu rīcības brīvību izlemt, vai tas "nopietnu iemeslu" dēļ atsaka pasūtījuma izpildi. Tādēļ nav izslēgts, ka šīs tiesības tiek izmantotas diskriminējošā veidā, lai it īpaši atteiktu izpildīt pasūtījumus alkoholiskajiem dzērieniem, kas ir pieejami citās dalībvalstīs un tādēļ monopolam ir sarežģītāk tos saņemt.

58. Ja šīs tiesības tiek izmantotas šādā veidā, tad fiziskām personām ir neiespējami saņemt vēlamo alkoholisko dzērienu, jo Likumā par alkoholu noteiktā importa aizlieguma dēļ tās šo dzērienu nedrīkst tieši importēt. Tādējādi

importa aizliegums ne vien nodrošina alkoholisko dzērienu pieprasījuma ietveršanu *Systembolaget* sistēmā, bet arī kļūst par nepārvaramu šķēršli alkoholisko dzērienu iegādei no citām dalībvalstīm, no kā izriet secinājums, ka šiem dzērieniem salīdzinājumā ar attiecīgās valsts dzērieniem var tikt radīti nelabvēlīgāki apstākļi.

59. Turklāt Zviedrijas valdība nav minējusi nevienu objektīvu prasību, kas varētu pamatot kaitējumu citu dalībvalstu precēm, kas, kā mēs tikko redzējām, var izrietēt no *Systembolaget* rīcības brīvības atteikuma gadījumā un no importa personīgām vajadzībām aizlieguma. Gluži pretēji, valdība uzsver, ka 2005. gada 1. janvārī ir stājies spēkā likums, kas atceļ šīs tiesības atteikt izpildīt pasūtījumu, tādējādi monopolam tagad ir jāpiegādā visi klientu pasūtītie alkoholiskie dzērieni, kas nav iekļauti sortimentā, arī tad, ja tie monopolam ir jāimportē.

60. Tādējādi iepriekš aprakstītais potenciālais kaitējums ar šo brīdi ir novērsts, tomēr izskatāmajā lietā tam nav nozīmes, jo pamata prāvas fakti radās pirms jaunā likuma spēkā stāšanās.

61. Tādēļ uzskatu, ka var izdarīt šādu secinājumu: ja alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecības monopolam, kā tas ir noteikts *alkohollag* (Zviedrijas 1994. gada 16. decembra likums Nr. 1738 par alkoholu), piemīt rīcības brīvība atteikt fiziskām personām izpildīt to pasūtījumus, ja attiecīgā prece ir jāimportē no citas dalībvalsts, šādā gadījumā attiecīgajā likumā noteiktais aizliegums fiziskām personām importēt šādas preces nav saderīgs ar EKL 31. pantu.

Par trešo un ceturto jautājumu

62. Uzdodot trešo un ceturto prejudiciālo jautājumu, valsts tiesa jautā, vai importa, ko veic fiziskas personas personīgām vajadzībām, aizliegums pārkāpj EKL 28. pantu vai EKL 30. pantu, ja alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecības monopolam ir ar likumu noteikts uzdevums pēc fizisko personu pasūtījuma importēt no citām dalībvalstīm preces, kas nav iekļautas piedāvātajā sortimentā.

63. Ņemot vērā manis izdarīto secinājumu, ka šo aizliegumu nevar nošķirt no monopola darbības un tādēļ tas ir jāizvērtē, ņemot vērā EKL 31. pantu, nebūtu jāatbild uz šiem abiem jautājumiem.

64. Tomēr, lai Tiesas rīcībā būtu pilnīgs lietas konteksts, es izvērtēšu arī šos jautājumus. Uzreiz norādīšu, ka šis izvērtējums, salīdzinājumā ar EKL 31. panta izvērtējumu, tiks veikts, izmantojot pilnīgi citu pieeju.

65. Proti, vairs nav jāizvērtē, vai importa, ko veic fiziskas personas personīgām vajadzībām, aizliegums rada nelabvēlīgus apstākļus citu dalībvalstu izcelsmes precēm. Tā vietā ir jāizvērtē, i) vai šis aizliegums, ņemot vērā noteikumus par *Systembolaget* pasūtīto preču importu, rada importa kvantitatīvus ierobežojumus vai citus pasākumus ar līdzvērtīgu iedarbību EKL 28. panta izpratnē; ii) apstiprinošas atbildes gadījumā — vai šo aizliegumu, atkāpjoties no preču brīvas aprites principa, pamato EKL 30. pantā noteiktie cilvēku veselības aizsardzības iemesli [13]; iii) un, visbeidzot, vai aizliegums ir samērīgs, t.i., vai tas "atbilst nosprausto mērķu īstenošanai un nepārsniedz mērķa sasniegšanai nepieciešamo" [14].

66. Attiecībā uz pirmo punktu vispirms vēlos atgādināt, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru atbilstoši EKL 28. pantam ar kvantitatīvo ierobežojumu ir jāsaprot katrs ierobežojums, kas "atkarībā no konkrētā gadījuma" nozīmē noteiktu preču "pilnīgu vai daļēju importa, eksporta vai tranzīta aizliegumu" [15]; ar līdzvērtīgas iedarbības pasākumiem ir jāsaprot "jebkurš dalībvalstu tiesiskais regulējums, kas tieši vai netieši, faktiski vai iespējami varētu ietekmēt tirdzniecību Kopienā" [16].

67. Tādēļ domāju, ka prasītāji, EBTA Uzraudzības iestāde un Komisija pamatoti apgalvo, un to neapstrīd arī Zviedrijas valdība, ka aizliegums fiziskām personām importēt alkoholiskos dzērienus ir gan kvantitatīvs ierobežojums, gan pasākums ar līdzvērtīgu iedarbību.

68. Tas ir kvantitatīvs ierobežojums, ciktāl tas fiziskām personām pilnībā aizliedz ievest no citām dalībvalstīm Zviedrijā monopola jau piedāvātos vai arī sortimentā neiekļautos alkoholiskos dzērienus, kurus importēt mo-

13 — Skat. 1989. gada 7. marta spriedumu lietā 215/87 *Schumacher* (*Recueil*, 617. lpp., 18. punkts), 1991. gada 25. jūlija spriedumu apvienotajās lietās C-1/90 un C-176/90 *Aragonesa de Publicidad Exterior* un *Publivía* (*Recueil*, I-4151. lpp., 13. punkts), iepriekš minētā sprieduma lietā *Franzén* 76. punktu un 2001. gada 8. marta spriedumu lietā C-405/98 *Gourmet International Products* (*Recueil*, I-1795. lpp., 26. punkts).

14 — Skat. 1991. gada 25. jūlija spriedumu lietā C-76/90 *Säger* (*Recueil*, I-4221. lpp., 15. punkts), 1999. gada 23. novembra spriedumu apvienotajās lietās C-369/96 un C-376/96 *Arblade* u.c. (*Recueil*, I-8453. lpp., 35. punkts), 2000. gada 3. oktobra spriedumu lietā C-58/98 *Corsten* (*Recueil*, I-7919. lpp., 39. punkts) un 2002. gada 22. janvāra spriedumu lietā C-390/99 *Canal Satélite Digital* (*Recueil*, I-607. lpp., 33. punkts).

15 — 1973. gada 12. jūlija spriedums lietā 2/73 *Geddo* (*Recueil*, 865. lpp., 7. punkts) un 1979. gada 14. decembra spriedums lietā 34/79 *Henn* un *Darby* (*Recueil*, 3795. lpp.).

16 — 1974. gada 11. jūlija spriedums lietā 8/74 *Dassonville* (*Recueil*, 837. lpp., 5. punkts).

nopols tomēr atsakās. Proti, fiziskās personas abos gadījumos nevar ne tiešā veidā, ne arī ar *Systembolaget* palīdzību ievest šīs preces Zviedrijā. Tādēļ šīs preces ir pakļautas īstam un faktiskam "importa aizliegumam".

69. Minētais aizliegums turpretī ir pasākums ar līdzvērtīgu iedarbību, ciktāl tas fiziskām personām liek pilnvarot monopolu importēt piedāvātajā sortimentā neiekļautos alkoholiskos dzērienus (ja monopols pieņem šo pasūtījumu). Jo, kā ir atzinusi Zviedrijas valdība, *Systembolaget* par šo pakalpojumu vēl bez ražotāja cenas par pasūtītajiem alkoholiskajiem dzērieniem un transporta izdevumiem prasa arī atlīdzību par veikto darbību. Proti, šajā gadījumā gan ir iespējams importēt citas dalībvalsts izcelsmes alkoholiskos dzērienus, tomēr to imports ir saistīts ar papildu izmaksām (tā saukto atbilstīgo kompensāciju), kas fiziskai personai nerastos, tos tieši importējot.

70. Tādējādi es nonāku pie iespējamiem alkohola importa personīgām vajadzībām aizlieguma pamatojumiem un pie aizlieguma samērīguma, un gribu uzsvērt, ka šī aizlieguma mērķis atbilstoši Zviedrijas valdības minētajiem apsvērumiem, ko šajā sakarā atbalsta Norvēģijas valdība, ir cilvēku veselības aizsardzība pret alkohola kaitīgo ietekmi, it īpaši to personu, kas vēl nav sasniegušas divdesmit gadu vecumu; proti, šīs personas pēc Zviedrijas likumdevēja gribas nedrīkst iegādāties alkoholiskos dzērienus.

71. Zviedrijas valdība turpinājumā norāda, ka šo iemeslu dēļ sistēma ir veidota tā, lai alkoholiskos dzērienus iegādātos, izmantojot monopola tirdzniecības sistēmu, kas visos savos veikalos un tirdzniecības vietās pārbauda pircēju vecumu un atsaka nepilngadīgām personām izpildīt viņu pasūtījumus. Bet tas vēl nav viss — šajos veikalos un tirdzniecības vietās ik pa laikam tiek veiktas pārbaudes, lai, simulējot acīmredzami nepilngadīgu personu pieprasījumu pēc alkoholiskajiem dzērieniem, nodrošinātu, ka tirdzniecības darbinieki efektīvi īsteno noteikto kontroli.

72. Gluži pretējs viedoklis ir EBTA Uzraudzības iestādei un Komisijai. Proti, abas apgalvo, ka attiecīgo aizliegumu nevar pamatot ar cilvēku veselības aizsardzības mērķi, katrā ziņā saistībā ar šo mērķi tas ir nesamērīgs.

73. Komisija uzskata, ka to pirmām kārtām pierāda daudzās Zviedrijas veselības aizsardzības politikas nekonsekvences. It īpaši

— tabakas izstrādājumu imports un tirdzniecība Zviedrijā pretēji alkoholisko dzērienu importam un tirdzniecībai nav pakļauti aizliegumam;

— personas, kas sasniegušas divdesmit gadu vecumu, atgriežoties no ceļojuma, var ievest Zviedrijā lielu daudzumu alkohola;

— iepriekš minētās personas, ja tās acīmredzami nav dzēruma stāvoklī, pie monopola var iegādāties neierobežotu daudzumu alkoholisko dzērienu;

— monopols pats ir veicinājis šādu dzērienu patēriņu, pagarinot savu veikalu darba laiku.

74. Citiem vārdiem sakot — Komisija apgalvo, ka dalībvalsts, kas savu pilsoņu veselības aizsardzības līmeni pazemina, atļaujot viņiem brīvi lietot dažas cilvēku veselībai kaitīgas preces (tabakas izstrādājumus), un padarot viegli pieejamu un daudzuma ziņā neierobežotu citu preču (alkoholisko dzērienu) lietošanu, nevar atsaukties uz veselības aizsardzību, lai pamatotu atsevišķus noteikumus, tādus kā attiecīgais aizliegums, kas vērsti pretējā virzienā.

75. Katrā ziņā šis aizliegums ir prettiesisks pats par sevi, jo tas nav samērīgs ar Zviedrijas valdības pasludināto mērķi. EBTA Uzraudzības iestāde un Komisija uzskata, ka, lai nepieļautu, ka personas, kas nav sasniegušas divdesmit gadu vecumu, iegādājas alkoholiskos dzērienus, nav jāaizliedz viss attiecīgo preču imports, bet gan pietiek ar to, ka muitas dienestiem, pasta dienestiem un neatkarīgajiem transporta uzņēmumiem uzliek par pienākumu kontrolēt ārpus Zviedrijas pasūtīto preču saņēmēju vecumu.

76. Piekrītu, ka faktiski daži Zviedrijas likumdevēja lēmumi šķiet apšaubāmi. It īpaši nav šaubu par to, ka valsts noteikto cilvēku veselības aizsardzības līmeni pazemina tas apstāklis, ka personām, kas sasniegušas divdesmit gadu vecumu, ir atļauts alkoholiskos dzērienus iegādāties neierobežotā daudzumā, pat ja tos var iegādāties tikai *Systembolaget* veikalos un tirdzniecības vietās.

77. Tomēr zināmā mērā dalībvalstis šo lēmumu gadījumā var brīvi "noteikt līmeni, kādā tās vēlas nodrošināt sabiedrības veselības aizsardzību, un kādā veidā šis līmenis ir sasniedzams" [17], un no šāda viedokļa tie līdz ar to pieder pie lēmumiem, kuru pieņemšana, īstenojot šādus mērķus, ir dalībvalstu kompetencē. Tomēr tā, ko, pēc manām domām, dalībvalstis nevar brīvi izlemt un

17 — Iepriekš minētā sprieduma lietā *Aragonesa de Publicidad Exterior un Publivía* 16. punkts un 2004. gada 13. jūlija spriedums lietā C-262/02 Komisija/Francija (Krājums, I-6569. lpp., 24. punkts).

kas tādējādi ir pakļauta Tiesas kontrolei, ir šo lēmumu piemērotība un nepieciešamība, lai īstenotu izvirzītos mērķus, jo tikai šīs īpašības var pamatot ierobežojumus, ko nosaka attiecīgie lēmumi [18].

78. Tādējādi nav jāpārbauda, kādi pasākumi ir abstrakti iespējami un būtu bijuši efektīvi, bet gan — vai konkrētie, Zviedrijas īstenotie pasākumi var nodrošināt valsts noteikto veselības aizsardzības līmeni un nepārsniedz mērķa sasniegšanai nepieciešamo.

79. Uzskatu, ka, sekojot šim risinājumam, importa aizliegums un ar to saistītā *Systembolaget* tirdzniecības sistēma ir saistīta ar Zviedrijas Likumā par alkoholu izvirzīto mērķi aizsargāt to personu veselību, kas vēl nav sasniegušas divdesmit gadu vecumu.

80. Proti, kā jau iepriekš minēts (skat. 44. un 54. punktu), šis aizliegums nozīmē, ka katram, kas vēlas iegādāties alkoholiskos dzērienus no kādas citas dalībvalsts, tas jādara, izmantojot šajā valstī paredzēto ekskluzīvo mazumtirdzniecības sistēmu — *Systembolaget* veikalus un tirdzniecības vietas. Tādēļ tam jāizmanto tāda tirdzniecības tīkla pakalpojumi, kurā sistemātiski kontrolē pircēju vecumu un, kas ir svarīgi, ik pa laikam veic pārbaudes uz vietas, lai nodrošinātu, ka pircēju vecums vienmēr tiek kontrolēts. Tas ļauj efektīvi panākt Zviedrijas likumdevēja likumā izvirzīto mērķi, ka personas, kas vēl nav sasniegušas divdesmit gadu vecumu, nevar iegādāties alkoholiskos dzērienus.

81. Tātad atšķirībā no EBTA Uzraudzības iestādes un Komisijas minētajiem argumentiem nedomāju, ka, uzticot ārpus Zviedrijas pasūtīto alkoholisko dzērienu saņēmēju vecuma kontroli muitas dienestiem, pasta dienestiem un neatkarīgajiem transporta uzņēmumiem, *šo mērķi* varētu *tikpat efektīvi* sasniegt bez minētā aizlieguma.

82. Proti, ja vienīgā un ierobežotā tirdzniecības tīkla ietvaros ir iespējams pārbaudīt, vai darbinieki vienmēr kontrolē pircēju vecumu, tas acīmredzami nav iespējams daudz un dažādu tirgus dalībnieku gadījumā, kas izsniedz citu dalībvalstu izcelsmes alkoholiskos dzērienus. Citiem vārdiem sakot, bez šī aizlieguma — kā tas tagad ir Zviedrijā — nevarētu pārbaudīt, vai visi transporta uzņēmumi vai tirgus dalībnieki, kurus fiziskās

18 — Skat. iepriekš minēto 2004. gada 13. jūlija spriedumu lietā Komisija/Francija un 2004. gada 13. jūlija spriedumu lietā C-429/02 *Bacardi France* (Krājums, I-6613. lpp., 33. un turpmākie punkti), kā arī manu 2004. gada 11. marta secinājumu šajā lietā 78.–80. punktu.

personas pilnvaro importēt attiecīgās preces, nepiegādā alkoholiskos dzērienus personām, kas vēl nav sasniegušas divdesmit gadu vecumu.

83. Tomēr jāpiebilst, ka sistēma, kas ir bijusi manu līdzšinējo apsvērumu pamatā, neattiecas uz jautājumu par citu dalībvalstu izcelsmes preču importa ierobežošanu, kas izriet no Zviedrijas tiesībās noteiktā importa, ko veic fiziskas personas personīgām vajadzībām, aizlieguma un vienlaicīgās *Systembolaget* rīcības brīvības, pieņemot lēmumus par atteikumu pieņemt pasūtījumu "nopietnu iemeslu" dēļ.

84. Kā jau iepriekš minēts (skat. 57. un 58. punktu), importa aizliegums fizisko personu pasūtījumu atteikuma gadījumā vairs nav līdzeklis, lai ietvertu alkoholisko dzērienu pieprasījumu *Systembolaget* kontrolētajā sistēmā, bet gan ir kļuvis visiem (vai tā būtu nepilngadīga persona vai nē) par nepārvaramu šķēršli citu dalībvalstu izcelsmes alkoholisko dzērienu importam. Tādēļ šo ierobežojumu, un Zviedrijas valdība pati tam principā piekrīt (skat. iepriekš 59. punktu), nevar pamatot ar to, ka šādā veidā personām, kas vēl nav sasniegušas divdesmit gadu vecumu, tiek liegta pieeja alkohola iegādei.

85. Uzskatu — no iepriekš minētā izriet, ka minētajā kontekstā attiecīgais importa aizliegums ir vērtējams kā EKL 28. un 30. panta pārkāpums.

IV — Secinājumi

86. Ņemot vērā iepriekš minēto, ierosinu Tiesai uz *Högsta domstolen* prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) alkoholisko dzērienu importa, ko veic fiziskas personas personīgām vajadzībām, aizliegums, kā tas ir noteikts *alkohollag* (Zviedrijas 1994. gada 16. decembra

likums Nr. 1738 par alkoholu), ar šo likumu ieviestajā īpašajā sistēmā ir jāuzskata par normu, kas regulē šo preču mazumtirdzniecības monopola darbību. Šī norma kā tāda ir jāizvērtē EKL 31. panta izpratnē;

2) ja alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecības monopolam, kā tas ir noteikts *alkohollag*, piemīt rīcības brīvība atteikt fiziskām personām izpildīt to pasūtījumus, ja attiecīgā prece ir jāimportē no citas dalībvalsts, šādā gadījumā attiecīgajā likumā noteiktais aizliegums fiziskām personām importēt šādas preces nav saderīgs ar EKL 31. pantu.